

RAHANDUS-
MINISTEERIUM

MINISTRY of FINANCE of the REPUBLIC of ESTONIA

Aira Toss
MTÜ Eesti Erametsaliit
erametsaliit@erametsaliit.ee

Teie 08.12.2014 nr 71/14

Meie kuupäev digitaalalkirjas nr 5-
1/16723-1

Toetuste maksustamisest

Austatud proua Toss

MTÜ Eesti Erametsaliit palus oma kirjas Rahandusministeeriumi seisukohta, millistele õiguslikele alustele tuginedes peetakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ameti (PRIA) poolt füüsilistele isikutele makstavatelt toetustelt, mille taotlused on esitatud enne 1.01.2015, kinni tulumaks. Samuti soovisite teada, millistele õiguslikele alustele tuginedes peetakse sellistelt füüsilistele isikutele makstavatelt toetustelt tulumaks kinni 2015. aasta alguses koos toetuse väljamaksmisega, erinevalt füüsilisest isikust ettevõtjast, kes maksab tulumaksu hiljemalt 1.10.2015.

Sellisteks õiguslikeks alusteks on alates 2015. a. 1. jaanuarist kehtiva tulumaksuseaduse § 19 lõike 4 punkt 3 ja § 41 punkt 13. Alates nimetatud kuupäevast muutuvad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel füüsilistele isikutele makstavad toetused tulumaksuga maksustatavateks, vaatamata sellele, millal on esitatud taotlus toetuse saamiseks. Tulumaksuga maksustamine põhineb kassapõhisuse põhimõttel, mille kohaselt tulu maksustatakse vastavalt selle laekumise ajale, olenemata sellest, millal maksumaksjal tekkis tulu saamise ootus või õigus. Tulumaks peetakse kinni füüsilisele isikule maksustatava tulu väljamaksmise hetkel, välja arvatud juhul, kui isik on registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjana ja tulu on saadud tema ettevõtluse raames.

Ütlesite oma kirjas, et kui metsaomanik esitas 2014. a. Natura metsamaa toetuse taotluse, siis ei olnud talle teada, et selline tulumaksuseaduse muudatus tuleb, ja leiate, et seetõttu ei ole Eesti Vabariigi põhiseaduse §-st 10 tuleneva õiguskindluse ja õigusliku ootuse printsiibist tulenevalt põhjendatud rakendada uut seadust nende taotluste suhtes, mis on esitatud enne muudatuste jõustumist. Tagasiulatuvate isiku olukorda halvendavate normide rakendamine on vastuolus õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõttega (näiteks kui isikule on määratud mingiks ajaks teatud soodustus, siis antud põhimõte aitab vältida soodustuse ennetähtaegset äravõtmist). Nõustume Teiega selles osas, et õiguspärase ootuse põhimõttest tulenevalt peab isikul olema õigus realiseerida oma õigusi mõistlikus ootuses, et talle lubatu ka kehtima jääb. Ei saa aga nõustuda Teie järeldusega nagu oleks toetust taotlenud isikul õigus ja põhjendatud ootus, et 2014. aastal taotletud toetusele kohaldatakse sellel ajal kehtinud seadust. Õiguskindluse põhimõttega oleks tõepoolest vastuolus näiteks tähtjalisena antud maksusoodustuse või -vabastuse ennetähtaegne kehtetuks tunnistamine. Tähtajatu maksusoodustuse puhul ei saa aga maksumaksjal olla õiguspärasest ootust, et soodustust kunagi ei muudeta ega tühistata.

Otsused millist tulu ja mil määral maksustada ning milliseid maksusoodustusi kehtestada või kehtetuks tunnistada, kuuluvad seadusandja pädevusse. Tegemist on laia otsustuspädevusega, mida tuleb mõistagi teostada kooskõlas põhiseadusega. Riigikohus on asjas nr 3-4-1-20-04 öelnud: *õiguspärase ootuse põhimõte ei tähenda, nagu oleks isikute õiguste piiramine või soodustuste lõpetamine üldse lubamatu. Õiguspärase ootuse põhimõte ei nõua kehtiva regulatsiooni kivistamist – seadusandja võib õigussuhteid vastavalt muutunud oludele ümber kujundada ning sellega paratamatult halvendada mõnede ühiskonnaliikmete olukorda. Otsus selle kohta, milliseid reforme läbi viia ja milliseid ühiskonnagruppe nende reformidega eelistada, on seadusandja pädevuses.*

Õigusteoorias eristatakse ehtsa ja ebaehtsa tagasiulatuva mõjuga õigusnorme. Õiguspärase ootuse põhimõttega ei ole vastuolus ebaehtsa tagasiulatuva mõjuga muudatuste, s.t selliste muudatuste tegemine, mis mõjutavad lisaks tulevikus tekkivatele ka juba enne muudatuse jõustumist tekkinud ja jätkuvaid õigussuhteid. Õiguskindluse põhimõtte kohaselt tuleb aga uute regulatsioonide jõustamiseks ette näha mõistlik aeg, mille jooksul normiadressaadid saaksid uute normidega tutvuda ning oma tegevuse vastavalt ümber korraldada. Kõnealusel juhul, otsustades toetuste tulumaksuvabastust piirata, võttis seadusandja sellekohased seadusemuudatused vastu 2014. aasta 2. juulil, seega pool aastat enne nende jõustumise aega, mida võib pidada piisavaks etteteatamisajaks.

Teie teise küsimuse osas märgime, et võrdse kohtlemise põhimõte ei nõua erinevas olukorras olevate isikute ühesugust kohtlemist (mis võiks viia hoopis ebavõrdsuseni). Ettevõtjana registreerimata maksumaksja ja füüsilisest isikust ettevõtja ei ole võrreldavas olukorras, kuna nende tegutsemis- ja tulu maksustamise põhimõtted erinevad olulisel määral. Erinevalt n.ö tavalisest füüsilisest isikust võib füüsilisest isikust ettevõtja arvata oma maksustatavast tulust maha selle tulu teenimisega seotud kulud ning tohib tulu maksustamist erikontot kasutades edasi lükata. Teisalt aga peab ta maksmata ettevõtlustulult lisaks tulumaksule ka sotsiaalmaksu, mida ei tule tasuda füüsilisele isikule makstavalt toetuselt (kui see ei ole seotud töö- ega teenistussuhtega). Maksustamisperiood on mõlema isikute rühma puhul kalendriaasta, kuid ettevõtlustulult ei peeta tulumaksu kinni eelkõige just seetõttu, et sellisest tulust on võimalik maha arvata ettevõtlusega seotud kulud ja kinnipidamine ei tagaks õiget maksutagajärge. Seega ei tähenda maksukohustuse täitmise viisi erinevus nende isikute puhul põhjendamatu ebavõrdsust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maris Lauri
Minister